

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XII. TELEFON: UREDNIŠTVA 25-67
Štev. 16 POŠTNE CEKOVNE RACUN 11.409

Maribor, petek 20. januarja 1939

NAROČNINA NA MESEC:
Prejeman v upravi ali po pošti 10.— din,
dostavljen na dom 12.— din, tujina 25.— din

Cena
din 1.—

Intervencija v Španiji odklonjena

Angleška in francoska vlada za nadaljevanje politike nevmešavanja — Končna odločitev pa je vendarle v rokah francoskega parlamenta, v katerem zahteva intervencijo 318 poslancev — Ostre besede Lloyda Georgea — Nacionalisti v Kataloniji niso napredovali

LONDON, 20. januarja. Na včerajšnji seji angleške vlade je bil glavni predmet razpravljanja položaj v Španiji v zvezi z vprašanjem angleške intervencije v korist republikancev. Na pritisk predsednika vlade Chamberlaina in zunanjega ministra Halifaxa je bilo po dolgotrajni debati sklenjeno, da za enkrat ne more biti govora o intervenciji v Španiji.

PARIZ, 20. januarja. Včerajšnja seja francoske vlade, na kateri se je obravnavalo vprašanje francoske intervencije v Španiji, je bila po dobljenih informacijah precej burna. Ob koncu je bil vendarle sprejet sklep, da naj Francija nadaljuje do sedanjega politiko nevmešavanja. Nasledek tega sklepa je bil dvig tečajev na borzi.

318 FRANCOSKIH POSLANCEV ZA INTERVENCIJO

PARIZ, 20. januarja. Včeraj se je ves dan nadaljevala v francoskem parlamentu zunanje-politična debata. Ker niso za intervencijo v Španiji samo vsi skrajni levčarji, ampak tudi že velik del samih radikalnih socialistov in nekatere skupine sredine, a nazadnje celo tudi nekaj desničarjev, je bilo nenadoma sklenjeno, da se zunanje-politična debata, ki bi se morala končati danes, podaljša še do torka. Znakčita za razpoloženje parlamenta je resolucija poslancev, v kateri zahtevajo takojšnjo direktno intervencijo v Španiji. To resolucijo je podpisalo 318 poslancev, kar predstavlja večino. Kljub sklepu o podaljšanju debate in kljub sklepoma francoske in angleške vlade, da se bo ohranila politika nevmešavanja, bo končna odločitev torej še vedno odvisna od glasovanja v francoski zbornici o tem vprašanju. Zaradi tega vlada v vseh mednarodnih krogih gleda na najbolj perečega vprašanja slej kot prej negotovost.

PARIZ, 20. jan. Zunanje-politična debata v francoski zbornici bo predvidoma zaradi velike prilive novih govornikov podaljšana do torka. Danes bo imel Bonnet govor. V političnih krogih so trdno prepričani, da se bo zavzel za nevmešavanje v Španiji. Podaljšanje zunanje-politične debate je manever desničarskih strank v francoskem parlamentu, ker računajo, da bo medtem Barcelona že padla.

MANIFESTACIJE FRANCOSKE LEVICE

PARIZ, 20. januarja. Smotci je sklicala francoska levica ogromno zborovanje v Zimski športni stadion, kjer sta nastopila kot glavna govornika vodja komunistov Thorez in vodja socialistov Leon Blum. Na zborovanju so se vršile burne manifestacije za intervencijo v Španiji.

OSTRE BESEDE LLOYDA GEORGEA

LONDON, 20. januarja. Včeraj je bil velik dan svoločnega angleškega politika, ministrskega predsednika izza let svetovne vojne, Lloyd Georgea. Imel je velik, bojevit govor, v katerem je ostro obsodil Chamberlainovo klečeplazanje pred diktatorji in obsodil celokupno britansko zunanjo politiko od abesinske preko češko-slovaške do španske krize. »Prava nevarnost za naš imperij preži v Španiji!« je vzkliknil svoločni državnik in zaključil svoj govor s konstatcijo, da je Italija prav tu prekršila in raztrgala toliko opetani angleško-italijanski sporazum.

DVE NOVI PISMI CHAMBERLAINU

LONDON, 20. januarja. Včeraj sta bili naslovljeni na angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina dve novi pismi v španski zadevi. Vodja opozicije major Atlee je v odgovoru na včerajšnje Chamberlainovo pismo odgovoril z dopisom, v katerem pobija njegove argumente ter se ponovno najresneje zavzema za takojšnjo pomoč Španiji z orožjem. Prav tako je naslovil na Chamberlaina

pismo tudi predsednik angleških delavskih sindikatov, v katerem se na enak način zavzema za takojšnjo intervencijo v Španiji.

SENZACIJA »TIMES«

LONDON, 20. januarja. »Times« poročajo iz Barcelone, da vlada tam mir, ki ni mir obupa, ker se povsod kaže energija in delavnost. Množice so prepričane z naravnost mistično vero, da ima republikanska Španija veliko humanitarno poslanstvo in da se bojuje proti podjarmljevanju in fašizmu. Vodilne osebnosti spremljajo z vso pažnjo razvoj javnega

mnenja. Kljub neposredni nevarnosti v Barceloni verujejo, da pogoji za zmago še nikoli niso bili tako ugodni, kakor so sedaj. To poročilo oficijelnih »Times« je vzbudilo v Londonu veliko pozornost.

POLOŽAJ NA BOJIŠČIH

BARCELONA, 20. januarja. Kljub neprestanim bojem se včeraj nacionalističnim četam ni posrečilo napredovati niti za ped. Republikanska vlada pa priznava, da je pritisk nacionalistov zlasti v sredini fronte zelo močan in ne popušča. Tudi z nacionalistične strani ne poročajo o nobenih novih napredovanjih. V splošnem je položaj sedaj tak, da se republikanci branijo še povsod izven obeh močvirnih nrtidenih pasov okoli Barcelone.

MADRID, 20. januarja. Včeraj se je posrečilo vladnim četam po temeljiti večdnevni pripravi izvesti velik predor nacionalistične fronte na severnem estramadurskem bojišču blizu Monte Rubia. Na južnem odseku so republikanske čete popolnoma obkolile važno rudniško središče Pennarolo.

Diplomatski lov na Belju

Včeraj je bil na državnem posestvu Malo Knežev prvi lov, na katerem so ustrelili 250 zajcev in lisic — Glasovi tujega tiska o sestanku

BELJE, 20. januarja. Italijanski zunanji minister grof Ciano je prispel včeraj ob 9. uri s posebnim vlakom v Belj Manastir, kjer ga je sprejel ministrski predsednik in zunanji minister dr. Stojadinović. Za sprejem se je grof Ciano zahvalil z besedami: »Zelo srečen sem, da sem doživel tako lep sprejem in videl toliko simpatij. To mi je nov znak, da bom v prijateljski in močni Jugoslaviji zelo prijetno prebil teh nekaj dni. Prosim vas, da tudi pri tej priložnosti sprejmete pozdrave, ki jih pošilja fašistiški italijanski narod plemenitemu jugoslovanskemu narodu.« Po sprejemu je bil zajtrk v meškarni na Belju, ki so se ga udeležili tudi spremljevalci obeh državnikov.

Ob 10.30 se je pričel lov na državnem posestvu Malo Knežev, ki je trajal do 17. ure. Lova so se udeležili grof Ciano, dr. Stojadinović in drugi visoki gosti. Skupno je bilo ustreljenih 250 zajcev in lisic. Grof Ciano se je izkazal kot odličen strellec, ker je zadel največ divjadi. Ob 17.30 so se podali lovci v lovski gradič, kjer so opa-

zovali z balkona narodne ples Barančkanov. Ob 21. uri se je pred gradičem zbrala velika množica ljudi, ki je hotela na vsak način videti grofa Ciana in dr. Stojadinovića, ki sta ljudstvu ustregla. Nato je bil v gradiču slavnostna večerja na čast visokemu gostu. Lov se danes ob 10.30 nadaljuje.

BEOGRAD, 20. januarja. Ves evropski tisk posveča beljskemu sestanku grofa Ciana z dr. Stojadinovićem veliko pozornost in naglašava veliko važnost akcije Italije in Jugoslavije za konsolidacijo razmer v tem delu Evrope. Glavni predmet posvetovanja je po sodbi italijanskega tiska dokončna ureditev prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in Madžarsko. Dalje pa je važno tudi vprašanje razmerja med Madžarsko in Rumunijo. Angleški listi trdijo, da postaja sodelovanje Jugoslavije jedro italijanske politike. Češki listi pa izražajo domnevo, da bo tudi Jugoslavija v kratkem pristopila k protikomunističnemu paktu, kakor Madžarska in CSR.

Anglija na strani Francije

CHAMBERLAIN JE PO PISANJU »TIME« IZJAVIL MUSSOLINIJU, DA ANGLIJA NE BI MOGLA OSTATI MIRNA, AKO BI GROZILA FRANCIJI DIREKTA NEVARNOST

LONDON, 20. januarja. Angleški listi se še dalje ukvarjajo z rezultati rimskih razgovorov in s tem v zvezi z napetostjo med Italijo in Francijo. Najzanimivejše pa so vsekar informacije oficijelnih »Times«, ki pravijo, da je Mussolini v teku razgovorov s Chamberlainom ponovno naglašal svojo željo po miru, čeprav ni odstopil od zahtev Italije nasproti Franciji. Chamberlain je ob tej priliki popolnoma odkrito naglasil tesne interese, ki vežejo Anglijo in Francijo ter izjavil, da Anglija ne bi mogla ostati mirna v primeru neposredne nevarnosti za Francijo. Vezel med obema zahodnima demokratičnima velesilama so preveč močne, da bi moglo ostati samo političnega značaja. V podobnem duhu

pišejo tudi drugi angleški listi, ki naglašajo, da Anglija nikoli ne sme dovoliti, da bi Francija zadel a usoda CSR. Zato pa zahtevajo zlasti opozicijski listi, da je treba že vnaprej ukreniti vse potrebno, da ostane razvoj dogodkov v omejenih mejah.

Potemkin zamenja Litvinova?

PARIZ, 20. januarja. Po poročilih iz Moskve bo dosedajni dolgoletni ruski zunanji minister Litvinov odstavljen in poslan za poslanika v Washington, na njegovo mesto pa pride pariški poslanik Potemkin. Ta sprememba se bo izvršila naj zaradi nezadovoljstva z neuspehi sovjetske zunanje politike v Evropi.

Zapiski

Anglija in Zveza narodov

Zenevski dopisnik »Birmingham Gazette« se vprašuje, kakšno važnost pripisuje angleška vlada mehanizmu Društva narodov. Nekateri trdijo, da je lord Halifax šel v Zenevo samo zato, da pomiri neki del britanske javnosti, drugi pa pravijo, da bi vlada najrajši misel Društva narodov zanemarila. Gotovo je, da so obnašanja Anglije na zasedanju Društva narodov z isto pazljivostjo zasledovali tako prijatelji kakor sovražniki te mednarodne ustanove.

Francoski »diplomatski Sedan«

V listu »l'Epoque« piše njegov ravnatelj poslanec de Kerillis, da se je velika večina narodov odklonila od Francije prav zaradi njene monarkovske politike. De Kerillis dokazuje to z raznimi citati in predvsem z brošuro profesorja pravne fakultete lileške univerze Bernarda Lavergne, ki naziva francosko kapitulacijo v Monakovem drugi diplomatski Sedan. Posledica francoske šibkosti in poraza v Monakovem je bila, da je Italija na tako brutalen način postavila svoje zahteve proti Franciji. Na koncu navaja Talneove besede: »Revolucije izbruhnejo, kadar se elita naroda moti, in pravi, da je prav to sedanj primer s Francijo.

Metode so različne

»Poljska zunanja politika ostaja zvesta svoji stari metodi in ne informira poljske javnosti niti o stvarih, ki so za ves poljski narod življenjskega pomena.« (Warszawski Dziennik Narodowy.)

Na Anglijo ni moči vplivati

Britanska vlada je navzile vsej opoziciji, tudi kljub ameriški opoziciji odločno, izogniti se razdelitvi Evrope na dva tabora, demokratičnega in totalitarnega. Chamberlain veruje samo v politiko Monakovega. (Frankfurter Zeitung.)

Italija si prisvaja tudi — Halifaxa

O priliki obiska angleških državnikov v Rimu je primešal neki italijanski list k resnim kolonialnim in sredomorskim zahtevam tudi trohico humorja. Kakor znano, si Italija ne želi prisvojiti samo nekaj francoskega ozemlja, ampak tudi Napoleona samega. Zdi pa je nenkrat prišla tudi z zahtevo nasproti Angliji. — Omenjeni italijanski list je namreč — si cer s humorjem, toda brezopojno — pripojil k Italiji in proglasil za sina sončnega juga tudi lorda Halifaxa, čigar dolga postava, košen obraz in trd klobulk tvorijo drugače klasičen tip današnjega Angleža. Po tem italijanskem listu ni namreč niti najmanjšega dvoma o tem, da je Chamberlainov spremljevalec v Rim italijanskega porekla in da so njegovi predniki imeli čisto čedno italijansko ime: Halifaxio. Ko je Halifax zvedel za to nepričakovano italijansko zahtevo, je smehljajem k stvari dodal: »Mogoče je res, da je moje ime latinskega izvora in da se je nekoč morebiti celo sklanjalo po vzorcu pax (mir): Halifax, Halifaxis, Halifaxem...

Francosko upanje

Po »Petit Parisien« je zelo verjetno, da bodo vse italijanske zahteve obstale končno pri sporazumu o Rdečem morju in glavno o Sueškem prekopu, o železniški progi Džibuti — Addis Abeba in svobodnem izkorščanju pristanišča Džibuti. Protifrancoska kampanja italijanskega tiska, s katero Mussolini osebno baje ne soglaša, kakor povdarja več angleških poročevalcev, ima baje ta namen, prisiliti tudi Nemčijo, da bi se odločnje kakor doslej postavila na italijansko stališče. Mussolini pojmuje definitivno in popolno zmago generala Franca kot svojo preštno stvar in prestižno stvar cele Italije.

Maribor, 20. jan.

Ko je maja Daladier sestavljal svojo v glavnem radikalno vlado brez socialistov, je bila to vlada s programom ljudske fronte. V parlamentu je bila sprejeta skoraj soglasno, zanj so glasovale vse skupine. Toda oni radikali, ki so najbolj navdušeni pristaši ljudske fronte, kot n. pr. Pierre Cot, so bili iz vlade izključeni, stopilo je pa v vlado nekaj izrazitih nasprotnikov ljudske fronte, kot n. pr. zunanji minister Bonnet. Seveda vladni ukrepi niso pomenili izvajanja programa ljudske fronte. Že zakonske uredbe iz avgusta meseca so pokazale, da se je Daladier odločil za drugo smer. In tako je za francosko notranjo politiko zadnjega pol leta značilen preobrat na desno, preobrat, ki ga je izvedla radikalno-socialistična stranka sama. Vlada, ki se je ob začetku opirala na grupacijo ljudske fronte, čije stranke je bila sama del ljudske fronte, se sedaj opira na desnico. Prezgodaj je še, da bi zapisali sodbo o dragocenem poskusu, kot ga je predstavljala v Franciji ljudska fronta. Prezgodaj tudi, da bi pisali o njeni bodočnosti. Vsekakor je bil preobrat radikalne stranke možen samo radi dolge, izredno spretnke kampanje, v kateri je ves aparat desnice, zlasti pa časopisje skušalo pokazati Francijo in predvsem francosko gospodarstvo na robu propada.

Za enkrat je ljudska fronta razklana. Prvi jasni razkol se je pokazal ob Monakovem, ko so komunisti glasovali proti sporazumu. Na marcelskem kongresu radikalne stranke koncem oktobra je imel Daladier priložnost lahko delo, saj je bilo Monakov še sveže in priljubljeno. Kongres je smatral, da je komunistična stranka prelomila enotnost ljudske fronte. Toda gospodarsko-financijski program, ki ga je kongres sprejel, je bil program takratnega finančnega ministra Marchandeauja, sestavljen v duhu smernic ljudske fronte. Takoj po kongresu pa je Marchandeau zamenjal v ministrstvu Paul Reynaud, ki je ubral čisto nasprotno smer. Zakonske uredbe iz srede novembra so prinesle prečiščen udarec socialnim pridobitnikom ljudske fronte. Stridesetni delavci je v podjetjih, namenjenih drž. obrambi, odpravljeni. Povisani so bili direktni in predvsem indirektni davki; življenje malega človeka se je nenadoma podražilo. Seveda so te uredbe povzročile ogorčenje, ki naj bi doseglo svoj višek v splošni stavki lanskega 30. novembra.

Stavka je bila za vlado zelo kritičen moment. Toda stavkovno vodstvo je delalo napake, stavki se je dajal zunanji politični značaj, predvsem pa je bila stavka napovedana prepozno. Vlada se je lahko pripravila. S stavki sledični represaliji proti delavstvu pa je seveda padla možnost sodelovanja med vlado in socialisti. Delavski razred je danes v celoti v ostri opoziciji nasproti vladi.

Daladierjeva vlada se sedaj opira na desnico, ki je ob pričetku decembra strnjeno odobrila Reyna udovo politiko. Ta večina obstoji še sedaj. Pri debatah in glasovanjih v budžetu se ni izkazala kot posebno trdna in zanesljiva. Vlada je običajno dobila večino kakšnih sto glasov, toda dvakrat je izvozila samo z večino 2 in 7 glasov. Če gledamo samo število o glasovanju v parlamentu, nas preseneča stalni padec glasov za Daladierjevo vlado. Pričela je brez opozicije, ob Monakovem je imela opozicija 74 glasov, začetkom decembra ob zakonskih uredbah že čez dvesto, danes razpolaga vlada z večino slabih sto glasov. Toda s tem ni rečeno, da ne utegne imeti Daladierjeva vlada še dolge bodočnosti pred sabo. V kolikor namreč zavisti njena bodočnost od notranje politike, bo Daladierjeva vlada na krmlu, dokler se Francija ne odloči izrazitega na desno ali levo. Radikalna stranka je sedaj, kot že tolikokrat v zgodovini trete republike, jeziček na tehtnici; ne leviča ne desnice ne moreta vladati brez nje. Radikalna stranka je sedaj sprejela sodelovanje z desnico, toda to je sodelovanje brez programa in brez pogodbe.

To sodelovanje ima v radikalni stranki sami močne nasprotnike. Pri glasovanjih v parlamentu glasuje čisto znan del radikalov proti vladi lastne stranke. Radikalna stranka je namreč po tradiciji vezana na levo, ona je sama del leve. Boj za republikanske svoboščine, boj za demokratično finančno politiko, boj proti

Avtarkijska zveza med Nemčijo in Italijo

ZNAČILNI GOVORI OB ODPRETJU »NEMŠKO-ITALIJANSKEGA STUDIJSKEGA INSTITUTA« V BERLINU

BERLIN, 20. januarja. Tu je bil na slovesen način odprt »Nemško-italijanski studijski institut. Pri slovesnosti odpiranja sta bila navzoča nemški minister Rust in italijanski veleposlanik Atolico. Atolico je v svojem govoru naglasil, da je bil ta institut ustanovljen s podporo nemške industrije. Glavna pažnja prizadevanj Italije in Nemčije je sedaj posvečena zagotovitvi avtarkije, katere cilj je, zagotoviti obema državam eksistenco v primeru nevarnosti in dobavo vsega, kar

potrebujejo, da bi se že vnaprej onemogočili vsi taki poizkusi, kakor so bile za časa abesinske akcije sankcije proti Italiji. V ta namen si morata Italija in Nemčija zagotoviti tudi zadostno zaledje v sosedstvu. Minister Rus je govoril o nemško-italijanskem političnem in kulturnem sodelovanju, predsednik instituta Parolini je pa naglasil, da sta Nemčija in Italija steber obnovljene Evrope in žarek svetlobe za njeno duhovno obnovo ter obrambo njene kulture pred barbarstvom.

USA postajajo trdnjava

GRADNJA CELE VERIGE POMORSKIH LETAL IN POVEČANJE IN LETALSKIH OPORIŠČ, GRADNJA VOJNE INDUSTRIJE.

WASHINGTON, 20. januarja. Reuter poroča: Na tajni seji odbora za vojaška vprašanja je izjavil poveljnik letalstva major Arnold, da bodo USA v treh letih lahko izdelovale 12.000 letal na leto. Prav tako se bodo v prihodnjih dveh letih zgradila nova letalska oporišča v Portoriku, Aljaski in na Havajskih otokih. Prezident Roosevelt je že odobril načrt gradnje teh letalskih, kakor tudi pomorskih oporišč, ki bo predložen te dni kongresu. Zgrajena bo cela veriga varnostnih naprav tudi na severu, od Aljasko do otoka Guama, ki je oddaljen samo 1500 milj od Japonske. V ta namen je določenih 60 milijonov dolarjev, samo za omenjeni otok 5 milijonov.

V celoti zahteva Roosevelt dopolnilni oboroževalni kredit 552 milijon. dolarjev. Sedanje število 2320 letal se mora takoj zvišati na 6000. Razen tega se ustanove nove pilotske šole, poveča se število letalskih čet, čet za obrambo Panamskega prekopa in vojne industrije.

WASHINGTON, 20. januarja. Roosevelt je demantiral vesti, da bodo USA zgradile pomorsko oporišče na otoku Guam, kjer se bodo vršila samo pristajalska dela. Demanti je v zvezi z večeršnjim ponovnim vzmirjenjem japonskega tiska, ki naglašajo, da bi bila utrditve otoka neprijateljski akt USA proti Japonski.

Atentati se nadaljujejo

VČERAJ STA V ANGLIJI ZOPET EKSPLODIRALI DVE BOMBE — EKSPLOZIJA ZRAVEN HOTELA, V KATEREM BIVA CHAMBERLAINOV SIN

LONDON, 20. januarja. Skrivnostni atentati na Angleškem in sedaj tudi na Irskem se nadaljujejo. Včeraj sta eksplodirali zopet dve bombi. Prva je eksplodirala v bližini hotela v Traleeju na Irskem, v katerem stanuje sin ministrskega predsednika Frank Chamberlain. Eksplozija je zdrobila okoli 100 oken. Chamberlain ni

bil ranjen. Druga bomba je eksplodirala v Belfastu, glavnem mestu Severne Irske. Povzročila je večjo škodo, a človeških žrtev ni bilo. Vzdož elektrovida pri Liverpoolu pa je odkrila policija celo vrsto bomb in jih še pravčasno odstranila. Severnoirsko notranje ministrstvo je sklenilo uvesti najstrožje policijske ukrepe.

Pred obiskom Chvalkovskega v Berlinu

Na dnevnem redu bodo: finančna in carinska unija, odnosi do Madžarske in pristop k protikomunističnemu paktu.

PRAGA, 20. januarja. Ob priliki obiska zunanjega ministra CSR dr. Chvalkovskega v Berlinu se bo razpravljalo predvsem o valutarni in carinski uniji med Nemčijo in CSR. Drugo vprašanje bodo nove meje med CSR in Madžarsko, ker želi Nemčija po obisku grofa Csakyja v Berlinu, da se doseže med obema državama mir in sodelovanje. Tretje vprašanje pa bo pristop CSR k protikomunističnemu paktu.

DVA NOVA ANGLEŠKA RUŠILCA.

LONDON, 20. januarja. Včeraj so spustili v morje dva nova angleška rušilca.

klerikalizmu, boj za malega človeka, boj za mir, boj proti reakciji, z eno besedo, to je veliki moralni kapital, na katerem temelji moč radikalne stranke. In zadnji boj proti dvestotim rodbinom v okrija ljudske fronte je pač preveč postal lastnina radikalnih mas, da bi te trajno mogle odobriti sodelovanje svoje stranke z vsemi, ki jih je stranka doslej razglašala za zastopnike dvestotih rodbin.

Tudi desnica ne kaže navdušenja za sodelovanje z Daladierjem. Desnica pa sprejema vlado kot manjšo zlo v upanju, da bo pozneje sprejela dedščino. Ali da bo vsaj v vladi močnejše zastopana, sedaj sta iz desnice člana vlade samo de Montzie in Reynaud; slednji je sicer podpredsednik Flandinsve demokratske aliance, a je v vladi kot oseba, ne kot mandat stranke. Daladier je od desnice odvisen, prisiljen je k popuščanju in manevriranju. Radikalni danes v teoriji zagovarjajo združitev vseh skupin v nacionalno unijo. Daladier poudarja v vseh svojih govorih, da vodi ne strankarsko, ampak francosko politiko, da mu je cilj samo zopet povzdigniti Francijo s sodelovanjem vseh Francozov. Toda Daladierjeva vlada ima

Funk zamenjal Schachta

BERLIN, 20. jan. Včeraj je državni kancelar Hitler podpisal dekret, s katerim je na mesto dosedanjega predsednika Reichsbanke dr. Schachta imenovan dosedanj nemški trgovinski minister dr. Funk. Dr. Schachtu je poverjena specialna naloga organizacije celokupnega gospodarstva velike Nemčije.

VSTOP MADŽAROV V FRONTO

BUKARESTA, 20. januarja. Na zadnji konferenci med notranjim ministrom in zastopniki Madžarov v Romuniji, grofom Bamfijem, grofom Jurijem Bethlenom, Gyartasom in Szaszom je bilo sklenjeno, da se tudi Madžari pridružijo Fronti narodne obnove, toda z ločenimi organizacijami kakor Nemci.

samo v enem pogledu jasen in velikopotezen program, namreč v finančno-gospodarski politiki. To pa ni program radikalne stranke, to je program finančnega ministra Reynauda. Na ostalih področjih je brez programa. V zunanji politiki niti ni enotna, ali vsaj ni bila enotna. Vlada si šteje v zaslug, da je Franciji povrnila »red in delo«. Šteje si v zaslug, da daje Franciji zopet zavest lastne moči in zavest o skupnosti imperija.

Ta zavest o skupnosti imperija je v Franciji prav nova. Šele zadnje leto in še posebej po Monakovem se je v Franciji razbuhotala propaganda, ki zagovarja idejo čisto kolonialne, »imperialne« francoske politike, ki želi, da bi se francoski imperij povezal v trdnico duhovno, gospodarsko in politično enoto. Ideja imperija, in izgraditve imperija naj bi povežala vse Francoze. Ideja imperija pa je vznikla tudi iz zunanje-političnih razlogov. Razlike v zunanje-političnih pogledih so tudi vzrok, da trenutno ni upati na enotnost leve, In morda bo zunanja politika v kratkem imela odločilen vpliv tudi na notranjo politiko Francije. J. F. (Pariz.)

Utrjevanje Leningrada

LENINGRAD, 20. januarja. »Leningradska Pravda« objavlja odredbo o ustanavljanju nove leningradске obmejne cone. Novo rezervirano in za tuje prepovedano ozemlje obsega razen predmestij tudi vse obmejne okraje ob Estonski in Finski ter mesti Kronštad in Sestorek. Tam smejo biti le ljudje, ki so tam doma, imeti pa morajo posebne legitimacije s slikami. Tudi ribiči v Finskem zalivu ter na Imenskem in Sadoškem jezeru morajo imeti posebna dovoljenja GPU. Kdor se temu ne bi pokoril, bo kaznovan s treletno ječo.

PRED KONCEM ZASEDANJA ZVEZE NARODOV

ZENEVA, 20. jan. Ob zaključku zasedanja Zveze narodov mislijo, da bo izdana resolucija v čisto splošnih potezah in ne, kakor se je mislilo v začetku, da bo vsebovala ostro obsodbo totalitarnih režimov.

NEMŠKI IN ITALIJANSKI DEFICIT

LONDON, 20. jan. V nemški plačilni bilanci je 36 milij. funtov deficita, kar je za polovico več kot pred »anšlusom«. Italijanska bilanca je zaključena z deficitom 33 milij. funtov in se je torej pasivnost napram 1. 1937 zmanjšala za 13 milijonov funtov.

ANGLEŠKO LETALSTVO NA BLIŽNJEM VZHODU.

LONDON, 20. januarja. S 1. aprilom se ustanovi posebno vrhovno poveljstvo za angleško bojno letalstvo na Bliznjem vzhodu, kateremu bo pripadalo področje Palestine, Transjordanije, Egipta in Sudana. Bojno letalstvo bo tu močno okrepjeno in zgrajena bodo nova letalska oporišča. Za vrhovnega poveljnika je imenovan letalski maršal sir William Mitchell.

USA PROTI JAPONSKI.

WASHINGTON, 20. januarja. Pod predsedstvom bivšega državnega tajnika Stimsona je bil ustanovljen odbor, ki ima nalogo, nadzirati in preprečevati vsak izvoz petroleja, tovornih avtomobilov in orožja na Japonsko.

TEZAVE USA Z BREZPOSELNI MI.

WASHINGTON, 20. januarja. »United Press« poroča, da bo zmanjšanje kredita za pomoč brezposelnim na 714 milijonov dolarjev povzročilo resne dogodke. Predsednik delavske zveze David Lasser napoveduje pohod brezposelnih na Washington, ako se kredit zopet ne zviša na 875 milijonov. V nasprotnem primeru bi ostalo 1.200.000 družin brez kruha.

KLAJPEDESKI NEMCI V NEMCIJI

KAUNAS, 20. jan. Petdeset voditeljev klajpedskih Nemcev je odšlo v Nemčijo, kjer bodo proučevali organizacijo Hitlerjeve stranke.

IZSELJEVANJE ŽIDOV IZ NEMCIJE

LONDON, 20. jan. Lord Hailey, predsednik emigrantskega komiteja, je včeraj na seli izjavil, da je zapustilo v zadnjih mesecih Nemčijo v Avstrijo 70.000 Židov. Od teh je prišlo v Anglijo 20.000, med njimi 3000 otrok.

GÖRINGOV JUBILEJ.

BERLIN, 20. jan. Vrhovni poveljnik nemškega letalstva, maršal Göring, je slavil včeraj 25-letnico častniške službe.

LAŽNE VESTI.

OLOMOUC, 20. januarja. ČTK objavlja, da so vse alarmantne vesti o novih odstopih čeških krajev Nemčiji popolnoma izmišljene.

SPLOVITEV »SEYDLITZA«.

HAMBURG, 20. jan. Ob navzočnosti vrhovnega mornariškega poveljstva je bila včeraj splovljena v morje nova nemška križarka »Seydlitz«. To je četrta ladja novih oklepnih križark.

TRGOVINSKA POGAJANJA POLJSKE Z RUSIJO

MOSKVA, 20. jan. Sem je prispela poljska trgovinska delegacija, da se udeležijo trgovinskih pogajanj.

»JAGUAR« SE JE POTOPIL.

LONDON, 20. januarja. Norveška ladja »Jaguar«, ki je vozila iz Mehike petrolej v Evropo, se je na odprtem morju potopila. Posadka 37 moških je rešena.

Vremenska napoved. Jutranja megla, kasneje vedno bolj oblačno, poneh mrzlo.

Borza, Curil, 20. januarja. Devlze. Beograd 10, Pariz 11,70, London 20,73, New York 44,75, Milano 23,30, Berlin 177,50, Praga 15,45.

Novice

Narodno-obrambno delo ob severni meji

Eden izmed najvažnejših sodobnih narodnih problemov je narodnoobrambno delo. Narodom, ki temu ne posveča do volj pozornosti, je usojen neizogiben propad, ako se svojega položaja pravočasno ne zaveže in se ne postavi v bran v borbi za svoje lastne interese.

Mi Slovenci se prav lahko prištevamo med slične narode, ki smo okuženi grenke posledice poniževanja in teptanja. Obtežuje nas skrb za hrano, ki žive preko meje; mirno zremo na dogajanja okrog njih in kažemo tako malo razumevanja za njihovo usodo. Zalostna stran našega naroda je tudi zanemarjenost ureditve in utrditve naše narodne posesti, ki smo jo odkupili s krvjo in znojem v stoletnih borbah z močnim narodom. Ali naj mar sedaj držimo roke križem?

Treba je preiti iz večnega objubljanja in besedičenja k zdravim dejstvom rešitve tega najbolj perečega vprašanja. — Zdrave narodne sile je treba usmeriti v borbo celote ne oziroma na lastna oseba in skupinska naziranja. Vsa pota naj se stekajo v skupno bistveno preotrančano smer, ki bo na narodnem področju žela one vidne uspehe, ki jih ves gospo-

darski, kulturni in prosvetni sodobni ustroj potrebuje.

Glavna nositeljica in pospešiteljica tega dela naj bo ob severni meji učiteljska inteligencija, ki bo gradila iz zdravih tal gospodarsko in socialno osnovo, podkrepjeno z narodno mislijo vseh plasti ljudstva, da bi se tako gospodarsko močen in socialno urejen narod lahko uspešno postavil v bran tujim tradicijam in navlakam. Učitelstvu naj se da možnost, da se sistematično loti izoblikovanja narodnega duha in volje.

Seveda so to stvari, ki jim učiteljstvo samo ne more do dna. Potrebna je pomoč in dobra volja za skupen nastop z materialno podporo oblasti, ki bi to delo potrebno podkrepila in dala pogoj za stvarjen uspeh.

Za to delo, ki je spriči sedanjih razmer ob severni meji v narodnostnem pogledu nujno potrebno, je treba izdelati točen načrt načina ureditve in končne smotne izpopolnitve, da bi to narodno-obrambno delo res temeljilo na koristni in pametni podlagi, ki bo v blagostanje naroda in države.

Delo ptujskega dispanzerja v I. 1938

Ptuj, 20. jan. V bran proti jetiki se je postavila proti tuberkuloza liga, ki je že v vseh večjih krajih osnovala dispanzerje, čuječe stražarje pred najhujšimi sovražniki človeštva — jetiko. Kakšno delo vrše ti čuječi stražarji, naj nam predložijo naslednja statistika dispanzerja ptujskega okraja v letu 1938. V preteklem letu je bilo prvič pregledanih 760 bolnikov, ponovno 999, izpljunke so raziskali 320tim bolnikom, kri pa 571. Razkazovali so 1043, bolnikov, zrak je prejelo 348 jetičnikov. Zaščitna sestra je opravila 309 obiskov. Na posvet je prišlo 560 oseb. Za zdravila

je izdal dispanzer 1.700 din. Med revne družine, okužene z jetiko, so porazdelili za 500 din mila, za 400 din lizola, za 900 din mleka, 550 din kruha, ostalih živil pa za 2500 din. Vrh tega so delali tudi obleko, čevlje in denarne podpore.

Kolikomu požrtvovalnemu delu ptujskega dispanzerja je treba z druge strani posebej poudariti, da protituberkulozna liga šteje komaj 200 članov; da župani poedinili občin, župniki, učitelji itd. sploh niso člani. Za razmah ptujskega dispanzerja je važno, da se vsi ti včlanijo in čim bolj pospešijo akcijo za uspešno delo dispanzerja.

Usnjarna v Šoštanju odpustila 100 delavcev

Šoštanj, 20. jan. Zagrebški odjemalci so odpovedali podjetju Woschnag v Šoštanju nad 120 vagonov jermenov baje radi postopanja in

vplivanja podjetja na delavce pred dobrim mesecem. Podjetje je odpustilo tako 100 delavcev. Ti so sedaj žrtve in plačujejo račun za »visoko« politiko.

Spor med celjskimi natakariji

Celje, 20. jan. Celjska javnost se je pričela zanimati za spor, ki je nastal med natakariji in hočemo radi različnih verzij, ki krožijo po mestu, zadevo objasniti. — Nekaj brezposelnih natakarijev je hotelo privediti v prid brezposelnim natakarijem v Celju »Natakarski ples« v »Unionu« in so že pričeli zbirati denar ter so našli dvorano. Organizirani natakariji so čakali, da jih

brezposelni, ki niso včlanjeni, prosijo za sodelovanje in podpro, kar bi oni po njih zatrevanju sprejeli. Ko brezposelnih ni bilo, so zaposleni in organizirani intervenerali in je bila prireditev preprečena. Natakariji stoje na stališču, da ne morejo dovoliti mimo organizacije in mimo zaposlenih natakarijev prireditve pod imenom »Natakarski ples«.

Savska banovina ukinila kuluk

Savska banovina v letošnji proračun ni voč vnesla postavke za kuluk. S tem se ukinja kuluk v celi banovini. Svoj sklep je banovina sporočila tudi zagrebški mestni občini, ki bo tudi ukinila kuluk. Samo v Zagrebu so v osmih letih nabrali za kuluk okoli 45 milijonov din.

Boj dveh ljubosumnih deklet

V Karlovcu sta si na ulici skočili v las Milka Blažević in Milka Matijević, ki sta bili zaljubljeni v istega mladeniča. Sprva sta se ljubosumni Amakonci obdelavali s pestmi in nohti, nato je Matijevićeva vzele nož in z njim napadla svojo ljubozensko tekmovalko. Blaževića je dobila več vbojstev v vrat in grud. Prepeljati so jo morali v bolnišnico.

25 kg težka buča na roki

V Zablju pri Novem Sadu živi 36 letna kmetica Smilja Gostojić. Ženi je lani prišla na desni roki rasti mala buča, na katero ni polagala nobene pažnje. Toda izraslina je bila od meseca do meš, vedno večja, dokler ni nesrečnici do nedavnega zrastle na desni mesena kepa, ki je merila v obsegu poldrugi meter.

Zakaj so ceste v slabem stanju

ZARADI NEZADOSTNIH SREDSTEV NE MOREJO CESTNI ODBORI DOBITI ZADOSTNIH KOLIČIN GRAMOZA.

Mnoge ceste v območju okrajnega cestnega odbora v Mariboru so v zelo slabem stanju. Pozanimali smo se za vzroke in zvedeli, da imajo premalo gramozu za naše ceste. Omenjeni okrajni cestni odbor stavi vsako leto v proračun večjo vsoto za dobavo gramozu. Banovina pa to postavko vedno občutno reducira na znesek, ki nikakor ne zadovoljuje potreb naših cest. V tem pogledu so prizadete predvsem ceste v Slov. gorah. Njihovo stanje je ponekod takšno, da tudi gramozanje ne bo več pomagalo. Zato je posto-

panje banovine v pogledu proračunske kvote za gramoz nerazumljivo, ker gre to neekonomično varčevanje na račun cest v mariborskem področju. Letos je okrajni cestni odbor v Mariboru stavil v novi proračun za dobavo gramozu din 1.920.000. Posebna deputacija je pri banu posredovala, da se ta postavka ne zniža, ker je dosedanje vsakoletno zniževanje našim cestam že dovolj škodljivo. Ceste v Slovenskih gor. bodo tudi valjale, da se vsaj nekoliko popravi stanje slovenjgorskih cest.

o. Občinska seja v Poljčanah. Upravni odbor je imel pretekli ponedeljek sejo, na kateri je sestavljen osnutek proračuna. Proračunska seja občinskega odbora bo prihodnji teden.

o. Iz Slovenjgradca. V nedeljo, 22. t. m., bo v Gollovi kino-dvorani s pričetkom ob 9.30, ur zanimivo predavanje o pomenu velike hamburške luke. Predavanje bodo spremljali številni krasni, deloma zvočni filmi. Vstopnine ni!

o. Iz banovinske službe. Za zdravniška sekundarija v VIII. pol. skupini v bolnišnici v Slovenjgradu je postavljen dr. Jože Slapar. Vršilec dolžnosti upravnika kmetijske šole v Poljčanah svetnik inž. Franc Kotlovske je bil premeščen h kmetijskemu oddelku banske uprave v Ljubljani.

o. Pakete za USA sprejemajo naše pošte od 15. januarja dalje. V Ljubljani in v Mariboru sprejemata pakete za Zedinjene ameriške države pošti na kolodvoru.

o. Telegraf v Trzinu. Te dni je bil železniški telegraf v Trzinu odprt tudi za javno službo.

o. Požar pri Murski Soboti. V Krogu pri Murski Soboti je nekemu sezonskemu delavcu zgorela lepa hiša, katero si je šele nedavno postavil. Škoda je seveda precejšnja.

o. 366.609 miligramov radia je dobil te dni Zavod za raziskovanje raka v Ljubljani, kar je zelo velika pridobitev tega odličnega zdravstvenega instituta. Tako ima sedaj ta zavod že preko 400 miligramov radia.

o. Roparski napad pri Krškem. V Leskovcu pri Krškem sta pri belem dnevu vdrla v hišo posestnika Janeza Zorka in napadla zakonca Janeza in Jožeko roparja, ki sta Janeza na glavi tako hudo poškodovala, da so ga morali prepeljati v bolnišnico. Jožeki Zorko sta roparja vzel 4000 dinarjev.

c. V celjsko bolnišnico so bili prepeljani posestnikov sin Krajnc Alojz iz Voglajne pri Slivnici, ki ga je udaril na poti domov Milha Novak s sekuro po glavi; rudarjev sin Denovnik Stanko iz Hrastnika, ki si je v šoli zlomil nogo; posestnikova hči Slapnik Cita iz Trnovci, ki je pri obesašnju na voz na poti v šolo padla in si zlomila nogo pod kolonom.

c. V Nazarjih pri Mozirju je lesna industrija odpustila 50 delavcev. Kamnolom A. E. Ehrlich v Čezlaku pri Lučah je odpustil 34 delavcev.

c. V štorski šamotni tovarni je zahtevalo delavstvo povišek za 10% pri mezdah, podjetje je pa pristalo le na 6%. Ker je delavstvo vztrajalo, je posredovalo okrajno načelstvo in so delavci dobili povišek 8%.

c. Razparcelirano igrišče »Jugoslavije«. Športnemu klubu »Jugoslavije« v Celju je dala mestna občina v uporabo zemljišče, ki so ga člani kluba splinirali in uredili v igrišče. Občina je zdaj zemljišče razparcelirala in oddala.

c. Vse popoldne so včeraj meščani pričakovali avtomobiliste Zvezde vožnje v Monte Carlo. Pri pošti sta imela dva vozača smolo in sta namesto po Mariborski cesti krenila pod viadukt proti Rogaški Slatini.

c. Sobni požar. V stanovanju urarja Almoslechnerja v Dr. Zerjavovi ulici se je vžgala omara s kemikalijami. Iz te omare je bila radi izhlapevanja plinov napeljana v kamin cev, da bi plini ne uhajali v delavnico. Najbrže je vžgnila iz kamina po cevi v omaro iskra in užgala omaro. Gasilci so požar ugasili in je škoda majhna.

n 180 sličev žganja je spil v eni noči kmet Zivan Levčević iz Čevčakev okraja. Seveda je proti jutru nezavesten obležal, ker se je zastrupil z alkoholom.

n Krojaško delavnico v skalni votlini. V Malem Zvorniku na desni strani Drine si je siromahski krojač Uroš Tanasij v skalni votlini uredil krojaško delavnico. Vsa preureditev ga je veljala samo 100 dinarjev.

n 700 hl dalmatinskega vina so te dni natovorili za Češkoslovaško. Popravljanje v ČSR za naša vina je vedno večje pa se zato pričakuje zelo dober izvoz.

n Povišanje cen mesa v Banji Luki. Zaradi varnostnih ukrepov proti širjenju živinskih kužnih bolezni so se cene mesa v Banji Luki povišale za 4 din pri kg.

n Ljubici odgriznil nos. V Zagrebu je Artur Stevinović v planosti in v prepiru odgriznil nos svoji ljubici Mariji Obram. Nasilneža so zaprli, njegovo žrtve pa spravili v bolnišnico.

n Topla voda zalila rudnik. V mostarskem premogovniku so doživeli rudarji usodno presenečenje. Popolnoma nepričakovano je rove zalila topla voda, ki je prihajala iz podzemlja. Rudarji so se komaj rešili.

n Zločin namišljenega bolnika. V Loznici se je v hiši šolskega upravitelja Milana Popovića dogodil zločin, o katerem govori vsa okolica. Imenovani je prepričan, da je njegova lepa in mlada žena kriva, da je »bolan«. Zato je pograbil samokres in navlani na ženo, ki je sredi noči napol naga bežala pred pobesnelim možem. Namišljeni bolnik je včetrat ustrelil proti ženi. En strel je mlado učiteljico ranil v prsa, tako da je nevarnost za njeno življenje.

n Trebušni legar v Hercegovini. V mnogih krajih Hercegovine razsaja trebušni legar, ki je zahteval že nekaj smrtnih žrtve.

n 400 kg težko ribo in 3 in pol metra dolgo so vlovili ribiči na otoku Mljetu. Tega morskega orjaka imenujejo domačini »Zuka« in pripada rodu morskih psov.

n V vlaku okraden diplomat. V vlaku Beograd-Sarajevo se je vozil naš diplomat Dragutin Najšul, član mednarodnega odbora za nevmešavanje v španski državljanski vojni. Dobil je poseben oddelek prvega razreda. Med vožnjo je Najšul zaspal. To priliko je izrabil neznanec, ki je odnesel vso diplomatsko prtljago, diplomatski potni list in denarnico z večjo vsoto denarja v naši in tuji valuti.

»Toda otrok! Ali nisi mogel tega malo prej reči?«

Gospodarstvo

Indeks cen v maloprodaji

PO INDEKSU SO NAJBOLJ PORASLE CENE AGRARNIH PROIZVODOV, KAR PA SE NI DOKAZ, DA JE V KMETIJSTVU NASTOPILA »KONJUNKTURA«

Na tem mestu smo že večkrat primerjali razne indekse cen ter ob tem ugotavljali, da so v naši državi poskočile cene in da je stalno v dvigu draginja, ki na jo konzumenti »molče« tolerirajo. Iz statističnega poročila Narodne banke pri- našamo danes zelo poučne podatke o indeksu cen v maloprodaji v Beogradu in sicer v primerjavi z decembrom I. 1937. In decembrom 1938:

	dec. 1937	dec. 1938	porast
agrarni proizvodi	79.2	88.4	+ 9.2
industrijsko-obrtni proizvodi	75.3	79.7	+ 4.4
kolonialije	86.8	86.6	—
povprečni indeks življ. potrebščin	78.0	84.6	+ 6.6
obleke in tekstilije	78.1	83.8	+ 5.7
kurjava in razsvetljava	76.7	79.7	+ 3.0
splošni indeks	77.7	83.5	+ 5.8

V ostalih mestih in krajih se pokaže analone podobnih indeksov v maloprodaji, z nebesnimi razlikami. Primerjava nam tudi v tem primeru pokaže, da so se cene tekom zadnjega leta dvignile. Če spremenimo razliko točk obeh indeksov v odstotke, vidimo, da so se cene v primeru s cenami koncem 1937 dvignile spet za približno 8%.

Posebno viden je porast cen agrarnih proizvodov. Vsakogar bo posebno presenetil ta porast, če ga primerja s porastom cen industrijskih proizvodov, ki sta si v razmerju 9.2:4.4. Tako razmerje vendar ne opravičuje stalne trditve, da vlada med cenami kmetijskih in industrijskih pridelkov še vedno prevelika razlika. In vendar je tako. Za kmeta samoga ta porast indeksa cen ne velja, kajti cene, po katerih prodaja kmet svoje izdelke, še niso cene, po katerih je te izdelke kupil konzument v maloprodaji in ki jih je upošteval statistik, ki je sestavljal indekse cen. Če bi indeks agrarnih cen računali po cenah, za katere kmetijski producent prodaja svoje proizvode, bi se v primeru z indeksom industrijskih cen znižal najmanj za 20—30 točk, kar šele da resnično sorazmerje med cenami kmetijskih in industrijskih proizvodov. Razliko, ki jo tako dobimo ob primerjavi, je ustvarilo posredovanje med producentom

in konzumentom in pa razne dajatve, ki so v zvezi s konzumom. Res je sicer, da je tudi med prodajo in nakupom industrijskih proizvodov posredovanje, ki ga mora plačati naposled prav tako konzument, vendar pa to posredovanje ni tako drago kot v primeru prodaje in konzuma kmetijskih proizvodov.

Od tod je mogoče razumeti, zakaj vlada še vedno med cenami industrijskih in kmetijskih proizvodov tako veliko nesorazmerje, ki je v nekaterih pokrajinah tako visoko, da kmetijski producent ne more biti konzument industrijskih proizvodov. Da pa bo podoba še popolnejša, je treba dodati, da indeks cen za industrijske proizvode v dobi krize ni padeł tako katastrofalno kot cene kmetijskih proizvodov, ko je bila kmetijska proizvodnja ob takratnih cenah popolnoma nerentabilna z ozirom na prodajo, dočim je industrija delala vsaj za izenačeni in-kaso.

Ob taki analizi vidimo, kako so lahko včasih tudi indeksi varljivega značaja. To bi sicer ne bilo treba posebej ugotavljati, vendar pa je treba pred krivim tolmačenjem takih indeksov zaščititi kmetijskega producenta, ki bi ga krivo pocieni konzumenti mogli krivično obdolžiti, da se mu dobro godi, ko ga vendar indeksna statistika postavlja na čelo.

sedanja pogodba je namreč podaljšana samo do konca januarja. Za nova pogajanja so v teku že vse predpriprave.

Borzna poročila

Devize. Ljubljana. Amsterdam 2384.70—2422.70, Berlin 1765.32—1783.08, Bruselj 742.50—754.50, Curih 995—1005, London 205.80—209, New York 4376.75—4436.75, Pariz 115.85—118.15, Praga 150.75—152.25, Trst 231.45—234.55.

Effekti. Zagreb. Drž. papirji: vojna škoda 472—473, 4% agrarni 60.50—62.50, 4% sev. agrarni 60—60.50, begl. obv. 89.50—90, 6% dalm. agrarni 89—90, 7% stab. pos. 97 d., 7% inv. pos. 99.50—100.50, 7% Blair 91.50, 8% Blair 96—97.50, Delnice: PAB 224 d., Trbovlje 186—190, Jadranska pl. 320 d.

Sport

Zimski pokal

V letošnjem tekmovanju za zimski pokal je osem klubov vzhodnega pasu izkoristilo večerašnji praznik Bogojavljenja ter odigralo povratne tekme prvega kola. Vremenske prilike so bile na vseh igriščih, posebno v Beogradu, naravnost idealne. Po rezultatih prvih tekem so bili beograjski klub visoki favoriti za vstop v drugo kolo tekmovanja ter so se res tudi vsi vsilili za nadaljnje tekmovanje. BSK je z lahkoto odpravil Slavijo iz Osijek, ki je odgovarjala le v obrambnih formacijah. Radnički iz Kragujevca je skoro do konca uspešno kluboval sicer nadmočni Jugoslaviji, ki je klub domačemu terenu zmazala šele prav proti koncu tekme. Tekma Zemun-Jedinstvo je bila sportno na jako nizki ravni, igralo se je tudi prilično ostro. V Skoplju je Gradanski sicer premagal BASK-a iz Beograda, a je na račun visokega poraza v prvi tekmi klub temu izpadel. Rezultati tekem so:

BSK:Slavija (0) 6:1 (3:1).
Jugoslavija:Radnički 4:0 (0:0).
Zemun:Jedinstvo 0:0.
Gradanski (S):BASK 3:2.

Po skupnem rezultatu iz obeh tekem so se vsi 4 zastopniki Beograda v zimskem cupu BSK, BASK, Jugoslavija in Jedinstvo kvalificirali za drugo kolo.

Mitčeva zmaga v Bremenu

Drugi dan tekmovanja v Bremenu je vstopil tudi Mitč, ki si je z zmago nad Bartkowiakom zagotovil vstop v naslednje kolo. Rezultati drugega dne so:

Šah

Mednarodni šahovski turnir v Moskvi

Kot smo že poročali, so se mojstri po prvi polovici turnirja preselili iz Leningrada v Moskvo, kjer je sedaj v teku druga polovica turnirja. Deveto kolo je bilo speč v znamenju prekinjenih partij. Med rednimi končanimi partijami je bila posebno vidna odlična Keresova zmaga nad Levenfišem. Keres se je sploh pričel po začetnih porazih, ki jih je utrpel, vidno popravičati ter velja klub vsem neozdom za favorita prve nagrade.

V 10. kolu je Lilienthal imel proti Keresu dobljeno igro: z napako v končnici pa je Keresu dovolil, da se je rešil v remis. Smislov, ki je toliko časa stal na čelu tabele, je izgubil proti Toľušu. Flohr je prekinil s Kanom v dobljeni poziciji, dočim bo Reshevsky nabrže izgubil svojo prekinjeno igro proti Konstantinopske-mu. Ostale partije so bile prekinjene v neujasnih pozicijah.

Stanje po 10. kolu: Rabinovič 6 (1), Makaganov 5 (2), Ragozin in Smislov 4½ (2), Keres 4½ (1), Toľuš 4½, Reshevsky 4 (4), Kan in Bielavjenc 4 (3), Goglidze

Singe gospodov: Roderich Menzel:Pe-tić (Madž.) 7:5, 6:0; Redl:Maritensson (Sved.) 6:4, 2:6, 6:2; Sigurd Rinde (Norv.):Ericson (Sved.) 6:3, 6:0; Bolelli (Franc.):dr. Schubert (Bremen) 7:5, 6:2; Mitč (Jugosl.):Bartkowiak 6:3, 6:4; Pellizza (Franc.):Schreiterer (Bremen) 6:1, 6:0.

Single dam: gđc. Wheeler (USA):gospa von Holtz (Bremen) 6:0, 6:1; ga. Werrine (Norv.):gđc. Enger o. S.; gđc. Svan (Sv.):ga. Ramstetter 6:2, 7:5; gđc. Svan:ga. Bansemir 6:2, 6:3; gđc. Roberg (Sved.):gđc. Rosenthal 6:2, 7:5.

V konkurenci mešanih parov sta gđc. Kovač-Mitić premagala par Hamel-Kuh-lenkamp 6:2, 6:3.

s. MZSP (službeno). Tekmovanje v klasični kombinaciji za prvenstvo MZSP, ki bi se moralo vršiti koncem tedna, je radi slabih vremenskih prilik preloženo za nedoločen čas.

s. Prvenstvo LZSP v klasični kombinaciji, določeno na 21. in 22. I. v Zagorju, je radi neugodnega vremena preloženo za nedoločen čas.

s. Tudi smučarsko prvenstvo Zagorja, določeno za 22. I. na Sljemenju, je radi neugodnega vremena odloženo.

s. ZNP je razposlal vsem klubom JNS-a projekt svojih pravil, ki jih namerava predložiti obnemu zboru JNS-a. V svrhu enotnega nastopa hrvaških klubov je pozvala uprava ZNP-a tudi HASK-a k sodelovanju.

s. Zagrebška ping-pong reprezentanca je odpotovala v Češko-Slovaško. Sestavljajo jo Ratković, Heršković, Vladić in Kond iz Subotice kot gost.

s. Nov svetovni rekord v prsnem plavanju je postavila na progi 400 m danska prvakinja Inge Sörensen v 6:16.2.

3½ (3), Flohr, Lilienthal in Levenfiš 3 (4), Konstantinopski 3 (3), Alatorcev in Bon-darevski 2½ (3), Panov 2 (5), Romanovski 1½ (4).

Bogoljubov — Eliskases

V Augsburgu sta velemojstra odigrala 8. partijo matcha, ki vzbuja precej zanimanja, zlasti v Nemčiji sami, kjer napeto pričakujejo, kdo bo postal oficijelni prvak Nemčije. Bogoljubov je vodil tudi 8. partijo zelo lepo in dosegel izenačeno pozicijo, toda v končnici je nesrečno prezrl kmeta in moral v 42. potezi položiti orožje. Eliskases je tako svoj naštek dvignil še za 1 točko ter postavil stanje 5:3.

PIRC V HOLANDIJI

Po turnirju v Hastingsu je dobil naš velemojster Vasja Pir ob enem z madžarskim mojstrom Sadislavom Szabom povabilo iz Holandije. Oba sta se povabila odzvala. Szabo bo igral s holandskim mojstrom Landoum match 10 partij, dočim se bo Pirc udeležil turnirja, v katerem bo nastopil pet holandskih mojstrov. Turnir bo odigran v Amsterdamu, Haagu in Rotterdamu ter bo zaključen koncem januarja.

ELAINE HAMILTON

ZELENA SMRT

DETEKTIVSKI ROMAN

»Morda mi to pove gospod Mansfield, ki je bil med gledalci.« Obrnil se je k advokatu. »Kaj se je zgodilo proti koncu drugega dejanja, gospod Mansfield?« je vprašal z nežnim tonom.

»Zelo prijetna stvar,« se je nasmehnil. »Jaz sem se napil.«

»Menite, da niste ostali dotlej, ko je zavesa padla, in niste videli dogodilja, ki je igro zavlekel?«

»Gledališče je bilo nabito. Jaz sem bil žejen in vedel sem, da bo hiše nabit, zato sem zlezel ven — s primerno opravičbo spričo znamenite igre, seveda! Moj sedež je bil na kraju, najbolj blizu izhoda, tako da nisem nikogar motil.«

Pri Mansfieldovih besedah se je igral-čev obraz namrdnil v smehljaj.

»Kaj je bilo s tistim dogodiljem, gospod Ingram?« je vprašal Reynolds izralca.

»Na koncu dejanja je bila zavesa vzdignena, ker so ljudje ploskali. In to je trajalo cele tri minute. S tem se je zavlekel premena prizorišča za tretje dejanje,« je razlagal igralce.

»Obžalujem, da mi je moja žena zabra-

nila videti to Sajo,« je opomnil Mansfield. »Pravim, Ingram, vas gotovo ne mika, da bi ostali nočjo na tem kraju. Zakaj ne bi šil z menoj k meni?«

Igralec je z veseljem sprejel predlog. »Vzamem samo pižamo in zobno ščetko,« je rekel. »Parsons mi lahko jutraj prinese podnevno obleko. Ali bo tako v redu, inspektor?«

»Popolnoma, gospod Ingram,« je soglašal Reynolds. »Ambulanca in njuni ljudje so ravno prišli. Ko odidejo, bo jedilnica zaklenjena in čez noč ostane tu stražnik. Lahko daste vašemu slugi migljaje, kakršne boste hoteli — To je zvoneček našega telefona! Ob pol dveh ponoči je čudna ura za telefoniranje — odgovorim rajši sam!« —

»Kak novinarski poročevalec ima pač ne samo telefon, ampak tudi telepatijo,« je rekel minuto nato Ingram. »Kako je izvedel, kaj se je tu zgodilo?«

Igralec je tiho zaklel.

»To je spet Noringtonovo delo, stavim glavo,« je dejal bridko. »Javnost mu je krj življenja, zlasti če more primadono, avtorja in glavne igralce postaviti v lnc

reflektorjev. Zadavil bi ga!«

Šel je po svojo torbico, medtem ko sta si druga dva oblačila povrnili.

»To je smola, da ste si izbrali ravno nocojšnji večer za obisk gledališča, gospod Mansfield,« je mimogrede opomnil Reynolds. »To vas je zavleklo v to tragedijo.«

Mansfield je malo zamišljal.

»V resnici si tega nisem izbral jaz,« je odgovoril. »Preklical sem manj prijeten odgovor, da sem mogoče ustrešil Ingramovemu predlogu. — Lahko noč, inspektor!«

SESTO POGlavJE

Gostje mrtvega moža.

Preden je inspektor Reynolds nocoj zapustil stanovanje, se je prepiral, ali so fotografirali mrtvega moža, kakor je bil običaj.

»Ali ste pazili, da bi se ne dotaknili pohištva in ne zabrisali morebitnih prstnih odtiskov?« je vprašal svoje ljudi.

Povedali so mu, da so izvršili vse skrbno in oprežno.

»Dobro. Nadaljujte. Jaz grem takoj nazaj v Yard,« jim je rekel.

Pri vratih je zabical službojučemu civilnemu stražniku, da ne sme razen detektiva in služe gospoda Ingrama nikogar pustiti v stanovanje.

»Detektivni stražmojster Jenkins bo

zjutraj že tukaj, preden bo končana vaša dolžnost,« je dodal.

»Dobro, gospod.« —

Ko je v svoji pisarni v Scotland Yardu dokončal poročilo o dogodku, je inspektor pozvonil na detektiva, ki je bil njegov pomočnik.

»Ali ste to vi, Jenkins?« je vprašal v telefon. »Obžalujem, da vas moram buditi ob tej uri!«

»Nič me ne budite, gospod,« je odgovoril glas. »Po biografu sem se dolgo izprehajal. Drama o umoru z običajnim tepcem gledališkimi detektivom in skrivnost, odkrita po običajnem tepcu amaterju,« je trpko poročal Jenkins.

Inspektor se je zasmeljal.

»Nič se ne menite za to, prijatelj,« ga je tolažil. »Imam za vas resnično delo, in ker smo bili na lice mesta poklicani takoj, bomo menda to pot zmagali nad nadarjenim amaterjem.«

Očrtal je na kratko okolnosti o smrti Karla Ardeena in dal Jenkinsu potrebne migljaje.

»Poidem zgodaj zjutraj tja,« je obetal detektiv. »Mimogrede, gospod inspektor, videl sem Ingramove fotografije pred gledališčem, toda Mansfielda na pogled ne poznam.«

(Daje.)

